

מסורת הש"ס

(א) [לעיל כח:] (ב) זכרות
 זכ: שבת קכ"ג, (ג) זכרות לז:
 שבת קנ"ג: פסחים קח:
 לעיל נ"א: (ד) זכרות לז:
 יחזקא, (ה) זכרות לז:
 (ו) [שם], (ז) [בזכרות יחזקא
 ר"ע בן נחמיה], (ח) [זכרות
 ואח מנחות], (ט) [זכרות פ"ג
 יג. ע"ש], (י) [זכרות פ"ג
 משנה י"א, (יא) [זכרות
 דפרה פ"ד ומוספת
 דהלות פט"ו], (יב) [זכרות
 לפי ד"ה למען], (יג) [זכרות
 אחר ד"ה תנשוא], (יד)
 [מכות כד].

הגהות הגר"א

[N] גמ' זה המצוה דיבור
שנא' לו למשה. נמחק צ'
תיבות לו למשה ונ"צ להם
לישראל:

מוסף רש"י

[illegible]

א"ר יוחנן ללבי זכור
אבימי בריה דרבי אבהו ימורי
ישיש עליך (ה') אלהיך אמר ר
כימי השמים על הארץ רב
נשבעתי (ג) אמר רבי חייא בר א
הבא (ה) עין לא ראתה אלהים
העולם הזה לימות המשיח א
נתבאו אלא לבעלי תשובה
אבהו (ז) (א"ר) ימקום שבעלי
ולקרב ברישא רחוק והדר קר
אמר לרחוק שהוא רחוק מע
יוחנן כל הנביאים כולן לא נת
תלמיד חכם מנכסיו אבל תל
רבי יהושע בן לוי זה יין המע
וא"ת אדם היכן דר בנן ואם
אין תורה מן השמים וכו': תנ
השמים ד"א (י) כי דבר ה' בזה
זה המפר ברית בשר הכרת
המחלל את הקדשים והמב

זהו וכו': אקוט צדור. אקח
שנה אקוט צדור קטן
לפניו ומסתמא היינו משיח
מיהא גבי מתי מדבר אכל

והיינו דא"ל ההוא מ
אתי משיח א"ל לבי ה
אינשי א"ל מילט קא
כתיב ¹כי הנה החש
לְאֻמִּים ועליך יזרח
תניא ר' אליעזר אומר
שנה שנאמר ²ארבעים
אלעזר בן עזריה אומר
³היה ביום ההוא וגש
כימי מלך אחד איזהו
זה משיח רבי אומר
⁴יראוך עם שמש ול
הילל אומר אין להם
אכלותו בימי חזקיה א
מריה לרבי הילל חז
ראשון ואילו זכריה
ואמר ⁵גילי מאד
ירושלים הנה מלך
הוא עני ורוכב על חמ
תניא אידך ר' אליעזר
ארבעים שנה כתיב
ויאכילך וכתיב התם
שנות ראינו רעה רבי
שנה כתיב הכא ⁶ועם
ממאות שנה וכתיב
עניתנו רבי אומר ג' מא
כמנץ ימות החמה
בלבי ושנת גאולי בא

לא גלית ר"ש בן
המשיח לישראל שבב
יהודה אמר שמואל
חמן בר יצחק אמר
א ר"י יוחנן *כל הנב
לתך (אלהים) יעשה
שעבוד מלכויות בלב
כל צדיקים גמורים ע
שובה עומדין שם צ
: מאי רחוק רחוק דמ
רה קרוב שהוא קרו
או יאלא למשיחיתו
ידי חכמים עצמן עין
מר בענביו משישת י
אמר גן הוא עדן תלמ
רבנן ⁶כי דבר ה' בוזח
ה אפיקורוס ד"א כי
רת הכרת בעולם הזה
את המועדות והמ
ו בריבם אף על פי ש
האמר אין תורה מ
ש ברוך הוא אלא משי
זה מקל וחומר זה מ
מלמדה זה הוא דבר
עסוק בתורה ואינו עו
י דבר ה' בזה זה המב
יהושע בן קרח אומ
ל הלומד תורה ומשי

וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רָאשִׁים: בְּרִאשִׁית ב' י
הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּ

חלק פרק אחד עשר מנהדרין

לאיברי לא גליתי. שלא הוואתי דבר מפי שהיו איברי יכולין לשמוע
אבל בלבי היה עמוון הדבר: ^(ט) למען ירבו ימימי כהמים ענ הארץ.
ולא עמדו בחרסם כל כך אבל עתידין לעמוד כשיבא משיח: **כמשוש**
חוק. שבעת ימי המשתה כן ישיש עליך שבעת ימי וימו של הקדש:
אלף שנה: **כז** ימי נת. כמו ימי נת

כחשבון השנים שנמנעו בידו לאותו זמן
שנשבע ה' מעבור מי נח עוד על
הארץ כן נשבעתי כפי אותו חשבון
נשבעתי מקלף עליך ומעבר כך שלא
אחריר את עולמי ולאחר שיבא משיח
עד סילתה זה הזמן: **לא נסבא.**
טובה לישראל: **עין דא ראה.** דלין
קך לדבר: **לדיקים אינן עומדין.**
דגדול כחן של צעלי תשובה שאין צריה
יכולה לעמוד (לפניהם) [במחילתם]:
צרישא לרחוק. שמתרחק מן הקצ"ה
ואח"כ שב אליו בתשובה והדר שלום
לקרוב מעיקרא לדיק גמור דגדול כחן
של צעלי תשובה: **שהיה רחוק מן**
העצירה. כל ימינו דליינו לדיק גמור:
אפיקורוס ומגלה פנים מפורש לקמן [ע"ז]:
צרים צמר. מילה: **מלאן.** מן הפסוק
הזה שכתוב כי דבר ה' צום (אמר ר"א
וכו') מחלל את הקדשים דמחלל קדשים
ומצוה ומגלות ומגלה פנים כו' היינו
דבר ה' (צום) דציון הוא: **מפר צרים.**
היינו את צריית הפך: **מועדו.**
חולו של מועד: **דקדוק זה.** חסרות
ויתרות: **מק"ו [זה] ומגירה שזה**
[זו]. [ושאל רבו גזירה שזה] לא
גמר מרבו: **הפסוק.** זה שעושה כמו
שאינה עיקר: **זה העובד ע"י.** היינו
דבר ה' דבור שדבר הקצ"ה בעצמו
לישראל דלנכי ולא יהיה לך מפי
הגבורה שמענוס': **חומר.** לטומאה:
זמר

יש אמר ללכי גליתי למלאכי השרת לא גליתי תני
אלפים שנה שנאמר ¹⁰ ומשוש חתן על כלה (כן)
ות המשיח כמיום שנברא העולם ועד עכשיו שנאמר
מי נח עד עכשיו שנאמר ¹² כי מי נח זאת לי אשר
יום כולו לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם
למחכה לו ופליגא דשמואל דאמר שמואל ¹³ אין בין
ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים לא
לא ראתה אלהים זולתך ופליגא דרבי אבהו דא"ר
קים אין עומדין שם שנאמר ¹⁴ שלום שלום לרחוק
יקרא ומאי קרוב קרוב דמעיקרא ודהשתא ורבי יוחנן
מעבירה ונתרחק ממנה וא"ר חייא בר אבא א"ר
תלמיד חכם ולעושה פרקמטיא תלמיד חכם ולמהנה
לא ראתה אלהים זולתך ¹⁵ מאי עין לא ראתה אמר
בראשית ¹⁶ ר"ל אמר זה עדן לא ראתה עין מעולם
לומר ¹⁵ ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן; והאומר
¹⁷ ומצותו הפך הכרת תכרת זה האומר אין תורה מן
בר ה' בזה זה המגלה פנים בתורה ואת מצותו הפך
תכרת לעולם הבא מכאן אמר ¹⁸ רבי אליעזר המודעי
בריתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה
שביד תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא
השמים ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים
מפי עצמו זהו כי דבר ה' בזה ואפילו אמר כל התורה
תורה שזה זו זה הוא כי דבר ה' בזה תניא היה רבי
בזה רבי נתן אומר כל מי שאינו משגיח על המשנה
ק רבי ישמעאל אומר זה העובד עבודת כוכבים מאי
דבור שנאמר ¹⁹ לו למושה מסיני ¹⁷ אנכי ה' אלהיך לא
כל הלימוד תורה ואינו חוזר עליה דומה לאדם שזורע
חיה דומה לאשה שיולדת וקוברת רבי עקיבא אומר

16. כי דבר יי בזה וְאֵת מִצְוָתוֹ הִפֵּר הַכֹּהֵן תִּכְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָה בָּהּ: במדבר טו לא עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים על פני: שמות כ ב

צמ.

עין משפט
נר מצוה

יב א מיי פ"ח מהלך
 תשובה הלכה ז' ועש'
 צבי"ט
 ב מיי פ"ט מהלך תשובה
 הלכה ז' ועש"ב מהלך מלכה
 הלך צ'
 ג א מיי פ"ח מהלך ד'
 ד א מיי פ"ח מהלך דעות
 ה א פ' טועש"י ח"י פ"ר ש"ת
 פ טע"א
 ו ד א מיי פ"ח מהלך
 תשובה הלכה ד'
 ז א מיי פ"ח מהלך ד'
 ח א מיי פ"ח מהלך ד' ועש'
 ט מהלך דעות הל"ח ועש"א
 י מהלך חובל בל"ח טועש"י
 יא ח"מ פ"ח טע"א טע"ב
 יב ח א מיי פ"ח מהלך
 תשובה הלכה ח'
 יג ט א מיי פ"ח מהלך פ"ח
 הלכה יא טע"ב עש"י ו'
 טועש"י ח"י רמו עש"ף
 סד:

תורה אור השלם

1. וְיִהְיֶה הַחֶשֶׁךְ יִסְכָּךְ
אֶרֶץ וְעֶרְפֶּל לְאֻמִּים
וְעֶלְיוֹת יִרְחָ " ז' וְכִבְדוֹ
עֲלֶיךָ יִרְאֶה:
יִשְׁעִיהוּ כ ט
2. אֲרַבְעִים שָׁנָה אָסֹב
בְּדוֹר וְאִמְרוּ עִם תַּעִי לִבִּי
הֵם וְהֵם לֹא יִדְעוּ דְרָכֵי:
הַתַּלְמִיד כ ט
3. וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא
וְשִׁנְחָתוֹ עַל שְׁבִיעֵם שָׁנָה
כִּימֵי מָוֶה אַחַר מִצְרַיִם
שְׁבִיעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצַד
בְּקִשְׁרַת הַחוּנָה:
יִשְׁעִיהוּ כ ט
4. יִירָאָה עִם שִׁמְשׁ
וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר וָדוֹרִים:
הַתַּלְמִיד כ ט
5. גִּלְיָ מֵאֵד בֶּן צִיּוֹן
הַרְדִּיתָ בְּחַד וְיִשְׁלַם הַהֵב
מִלְכָּךְ יִבֹּא לָךְ צִדִּיק
וְשִׁמְשׁ הוּא עֲנִי וְרִבֵּב לְךָ
וְחִמּוֹר וְעַל עֵצֶיךָ בֶּן
אֲנָתוֹת:
יִשְׁעִיהוּ וְרַבְעָה אֲבִיחָה כ ט
6. וְהָיָה אֶתְּמוֹתַי לָךְ
לֹא תִקַּח אֶשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ
וְהָיָה יָדֶיךָ אֲבִיחָה לְמֶנֶם
וְלִפְנֵי עֵינֶיךָ יִבֹּא עַל הַלֵּם
לְכֹדוֹ יִהְיֶה הָאָדָם בֶּן יִי
כִּל מִזֵּנָה פִי " יִהְיֶה
הָאָדָם:
דְּרִיס ח ג
7. שְׁמַחְתָּ כִּימוֹת עֲשׂוֹנוֹ
שְׁנוֹת רִאשֵׁי יָדָה:
יִשְׁעִיהוּ כ ט
8. וְאִמְרוּ לְאֻלְרֵם יִדֵּעַ
תַּעֲרֹב בֶּן גִּר יִהְיֶה וְרִשָּׁה
וְיִבְנוּ לֹא לָהֶם אֲרֻבֵּי וְרִשָּׁה
בְּעֵינֵי אֲהֵם אֲרֻבֵּי מֵאוֹת
בְּרִאשֵׁית ט י
9. בֶּן יוֹם יִקָּם בְּלִבִּי וְשֵׁנָת
אֲנֹאֲלִי בָּהֶם:
יִשְׁעִיהוּ כ ט
10. יִיבָעַל בְּחֹדֶר
בְּתוּלָה יִבְעֹלֶיךָ בְּנִיךְ
וְשִׁמְשׁ חָתָן עַל כֵּלָה
יִשְׁשִׁי שְׁלֹשֶׁת אֲלֵהֶיךָ:
יִשְׁעִיהוּ כ ט
11. לְמַעַן יִדְרֹב יִמְיָם
יִימֵי נְבוֹכִים לְעַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע " לְאַבְרָהָם
לְחַת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם
לְעַל הָאָרֶץ:
דְּרִיס א כ
12. יִבֹּא זֹאת לִי כֹא
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מִכְּבֹּדִי
נִחַנָּה עוֹד לְעַל הָאָרֶץ כֹּךְ
שְׁבִיעִי מִקְּדָף עֲלֶיךָ
וּמִגְּזֵר עָלֶיךָ:
יִשְׁעִיהוּ כ ט
13. מְעוֹלָם לֹא שְׁמַעְתָּ
לֹא אֲהִינִי עֵין לֹא רָאִיתָה
אֲלֵהֶם וְלֹא תִקְרַע יְעֹשֶׂה
לְמִכְבָּה לֹה:
יִשְׁעִיהוּ ט ד
14. בּוֹרָא יִבֵּן שְׁפִתַּי
שְׁלֹם לְרִשָּׁה
וְלִקְרֹב אֲמַר " י
יִשְׁעִיהוּ ט י
17. אֲנִכִּי " אֲלֵהֶיךָ אֲשֶׁר
יִשְׁעִיהוּ ט י

[illegible]